

ת"פ 62518/07/17 - פלוני - ע"י נגד מדינת ישראל - ע"י פרקליטות מחוז דרום פלילי

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 62518-07-17 מדינת ישראל נ' פלוני ואח'

בפני	כבוד השופטת גילת שלו
המבקש	פלוני - ע"י ב"כ עו"ד אסתר בר ציון
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל - ע"י פרקליטות מחוז דרום פלילי

החלטה

לפניי בקשה לפי סעיף 80 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן- החוק), במסגרתה עתר המבקש (הוא הנאשם 1 בתיק זה) לקבלת פיצויים והחזר הוצאות הגנה, לאחר שזוכה מהעבירות שיוחסו לו.

השתלשלות ההליך

ביום 27.7.17 הוגש כתב אישום נגד המבקש ואחיו פלוני (להלן- פלוני או הנאשם 2), בו יוחסו למבקש עבירה של הריגה- לפי סעיף 298 לחוק בנוסחו אותה עת, ושתי עבירות של חבלה בכוונה מחמירה- לפי סעיף 329(א)(1) לחוק. לנאשם 2 יוחסו בכתב האישום שתי עבירות של אימים- לפי סעיף 192 לחוק, ועבירה של סיוע לאחר מעשה- לפי סעיף 260(א) לחוק.

על פי הנטען בכתב האישום, ביום 25.6.17, התגלע ויכוח בין הנאשם 2 לבין קרוב משפחתו פלוני (להלן- המתלונן), לאחר שמספר עיזים של המתלונן שהו בשטח השייך לנאשם 2, המצוי בסמוך לבית המתלונן שבפזורת אלעאסם, והנאשם 2 גירש אותן מהשטח, בעודו נוהג ברכבו. בהמשך, ביום 26.6.17, בין השעות 08:00-09:00 בבוקר, ניגש המתלונן לנאשם 2 ששהה עם רכבו בשטח, והחל ביניהם ויכוח בנושא; בנו של המתלונן עודה (להלן- עודה) ואחי המתלונן פלוני ז"ל (להלן- המנוח) הצטרפו לוויכוח, שבמהלכו קילל הנאשם 2 את המתלונן ואיים עליו. המנוח ביקש מהנאשם 2 להתפנות מהמקום ולא לעשות בעיות, ובתגובה איים עליו הנאשם 2, באמרו "אני הולך אבל עוד תראה" וכן "אני אראה לכם אני אעשה אש", או בדומה לכך, ועזב את המקום. כעבור כ-15-30 דקות, חלף הנאשם 2 כשהוא נוהג ברכבו בדרך הסמוכה לשיג של משפחת המתלונן (להלן- השיג), ונעצר בסמוך למסגד הממוקם כמה עשרות מטרים מהשיג.

לפי הנטען, בסמוך לאחר מכן, הגיע המבקש ברכבו לשיג, לאחר שהצטייד מבעוד מועד באקדח. המתלונן, עודה והמנוח יצאו מהשיג על מנת לקדם את פניו של המבקש ועמדו זה לצד זה; המבקש ירד מהרכב, עמד מולם במרחק של 2-4 מטרים, כשהוא אחוז בידיו באקדח, וירה לעברם מספר יריות. בזמן הירי, ניסה המתלונן להמלט מהמקום אך נפגע מהירי, המנוח הרים את ידיו לעבר המבקש וחרף בקשותיו כי יחדל, המבקש לא חדל מהירי. לאחר הירי, נכנס המבקש

לרכב והחל בנסיעה על מנת להמלט מהמקום, אך הרכב נתקע בתלולית עפר והוא יצא מהרכב. בשלב מסוים החלה המולה במקום, שבמהלכה הותקף המבקש ע"י בני משפחת המתלונן; המבקש נפצע בראשו ובאצבעו ורכבו ניזוק. בהמשך הצליח המבקש להמלט רגלית מהמקום, כשהאקדח עמו, ועלה על רכבו של הנאשם 2 שהמתין לו בסמוך.

המנוח, המתלונן ועודה פונו לבית החולים סורוקה ע"י בני משפחה. כתוצאה מהירי, המנוח אשר נפגע ממספר קליעים, נפטר בדרכו לבית החולים כתוצאה מהלם תת נפחי, בעקבות איבוד דם נרחב שנגרם ממעבר קליע דרך הגב, שפגע בריאה השמאלית. בנוסף, נפצעו המתלונן ועודה מפצעי ירי בפלג גופם התחתון. המבקש עצמו פנה לאחר האירוע לקבלת טיפול רפואי במרפאת קופת חולים בשגב שלום, משם פונה לבית החולים סורוקה, ושם נעצר לאחר קבלת טיפול רפואי.

יחד עם כתב האישום, הוגשה בקשה לעצור את המבקש והנאשם 2 עד תום ההליכים המשפטיים, וזאת לאחר שהמבקש נעצר לצרכי חקירה עוד ביום 26.6.17. הבקשה נדונה בפני מותב אחר (במסגרת תיק מ"ת 62470-07-17), אשר לאחר קבלת תסקיר, ובהסכמת ב"כ המבקש, הורה על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים.

במסגרת המענה לכתב האישום המבקש כפר בעבירות שיוחסו לו, וטען כי הגיע ביום האירוע ברכבו לאזור השיג על מנת לבקר את משפחת המתלונן, אך לא החזיק או ירה באקדח; כי עם הגיעו למקום, המתלוננים ובני משפחתם יצאו אליו, ניפצו את השמשה הקדמית של רכבו, שלפו אותו מהרכב והחלו להכותו, ומי מהם אף ירה; כי ניסה להמלט מהמקום עם רכבו, אך הרכב נתקע בתלולית עפר, תוך שהמתלוננים ובני משפחתם ממשיכים לחבוט בכל חלקי גופו, ואך בנס הוא הצליח להמלט רגלית מהמקום, התמוטט לאחר מספר מטרים, ופונה לקבלת טיפול רפואי.

שמיעת ראיות התביעה החלה ביום 14.1.18, ובמסגרתה העידו עדים רבים, ולמרות בקשות דחיה לא מועטות הסתיימה פרשת התביעה ביום 8.10.18. פרשת ההגנה החלה ביום 25.11.18, במסגרתה העידו המבקש, הנאשם 2 ועדי הגנה נוספים; ולאחר ביקור בזירת האירוע שהתקיים ביום 6.1.19, התיק נקבע לסיום פרשת ההגנה ליום 21.1.19.

כפי שצוין בהכרעת הדין, מהלך המשפט בתיק זה היה חריג מאד, ובסופו של דבר התנהל המשפט למעלה משלוש שנים. ביום 20.1.19, יום לפני המועד שנקבע לסיום פרשת ההגנה, הודיעה ההגנה, כי בכוונתה להגיש חוות דעת מומחה לגבי "מספר היבטים פורנזיים" המהותיים לתיק, וביקשה דחיה של חודשיים לצורך שמיעת עדות המומחה; יום לפני הדין שנקבע, הוגשה בקשה נוספת לדחיית הדין, כאשר רק באותו יום התברר לצדדים, כי כבר ביום 6.6.18 נערכה במטא"ר חוות דעת בנוגע למרחקי ירי, אשר לא הועברה לעיון שני הצדדים ע"י היחידה החוקרת. בסופו של דבר, העיד המומחה מטעם ההגנה ביום 15.4.19 בקשר למרחקי הירי.

ביום 10.4.19 ההגנה ביקשה לזמן לעדות את הגב' לילך פרונט מהמכון לרפואה משפטית, עורכת חוות הדעת הביולוגית שהוגשה בתיק, כאשר ביום 15.4.19 הבהירה כי העדות נדרשת בעיקר בשל מוצגים שלא נבדקו, וכי היא מבקשת שייבדקו שרידי ירי ודנ"א על בגדי המבקש, ובהמשך ביקשה שייבדקו בגדי המתלוננים ובעיקר בגדיו של עודה, כדי לבדוק המצאות הדנ"א של המבקש עליהם; ויוער, כי בשלב זה הסכימה ב"כ המשיבה לבקשות. בעניין זה נדרשו

דחיות רבות מטעמים פרוצדורליים, קושי באיתור המוצגים ושיתוף פעולה מסויג של הגב' פרונט, אשר לא התייצבה לדיונים אליהם הוזמנה. בשלב מסוים, ההגנה נדרשה ליטול דגימת דנ"א של המבקש באמצעות מומחית מטעמה, זאת לאחר שבדין מיום 8.9.19 התברר כי המשיבה חזרה בה מהסכמתה לביצוע הבדיקות על-ידי המכון לרפואה משפטית, אך הסכימה כי יבוצעו ע"י ההגנה.

בהמשך, נדחה הדין פעמים נוספות לצורך בדיקת המוצגים ע"י ההגנה, חוות הדעת של ההגנה (נ/19) נערכה ביום 15.12.19 ובסמוך לאחר מכן הועברה לעיון ב"כ המשיבה. בדיון שהתקיים בפניי ביום 22.12.19 נקבע מועד לשמיעת המומחית מטעם ההגנה ליום 29.1.20; אלא שיומיים לפני הדין האמור, ביקשה ב"כ המשיבה לדחות את הדין לשם בחינת מסקנות חוות הדעת ע"י המכון לרפואה משפטית, ובסופו של דבר ביום 13.2.20 הוגשה חוות הדעת מטעם ההגנה בהסכמה, וכן הוגשו חוות דעת נוספות שערכה הגב' פרונט בעקבותיה. בחוות הדעת האמורות נקבע כי על בגדיו של עודה נמצאו כתמי התזה של דמו של המבקש, זאת בניגוד לטענתו של עודה כי לא תקף את המבקש וכלל לא היה במגע עמו.

במקביל למתואר לעיל, העידו שוטרים שזומנו ע"י ההגנה, ובחודשים מאי ויוני 2020 הוגשו מוצגים נוספים מטעם ההגנה, וכך הסתיימה לבסוף פרשת ההגנה. בשל אילוצים שונים הקשורים בעיקר במגפת הקורונה, הוגשו סיכומי הצדדים בכתב והשלמת הסיכומים בעל פה נשמעה ביום 1.7.20.

בנוסף למתואר לעיל, בדיון שהתקיים ביום 13.2.20 הודיעה ב"כ המשיבה, כי היא מבקשת לחזור בה מכתב האישום לגבי הנאשם 2, ולזכותו מחמת הספק מהעבירות שיוחסו לו- כאשר לגבי העבירה של סיוע לאחר מעשה נאמר, כי מהעדויות שנשמעו קם ספק בדבר מעורבותו של הנאשם 2 בפיוני המבקש מזירת האירוע.

הכרעת הדין

ביום 7.9.20 בהכרעת דין מפורטת, זוכה המבקש מהעבירות שיוחסו לו. בהכרעת הדין נקבע כי המבקש הצליח להקים ספק סביר באשמתו, זאת נוכח השילוב שבין קשיים בעדויות המתלוננים ועדי הראיה; הראיות הפורנזיות שחלקן תמכו בגרסת המבקש והחלישו את גרסת המתלוננים; ומחדלי החקירה בתיק.

בסיכומה של הכרעת הדין (עמ' 85) נקבע כדלקמן:

"כפי שציינתי לעיל, הובאו בפניי שתי גרסאות שונות לגבי קרות האירוע, האחת של המתלוננים ובני משפחתם והאחרת של הנאשם. אין בידי להכריע בין הגרסאות, אך כפי שהבאתי בפרוטרוט לעיל, בעדויותיהם של עדי התביעה המרכזיים נפלו סתירות לא מועטות וחלקם הותירו רושם לא אמין בעליל, כך שספק אם ניתן היה לסמוך עליהן ולבסס עליהן, כשלעצמן, את הרשעת הנאשם. לכך יש להוסיף את הממצאים הפורנזיים מהזירה, אשר לא רק שאין בהם כדי לחזק באופן משמעותי את גרסת המתלוננים, אלא בחלקם יש כדי לתמוך בגרסת הנאשם. אין משמעות הדברים כי האמנתי לגרסת הנאשם וכי האירוע אירע כפי שהוא תיאר, שכן במצב הראיתי שהובא בפניי קשה להכריע ולקבוע באופן החלטי מה קרה באירוע, ובהחלט יתכן

שהנאשם הוא זה שירה ופצע את המתלונן ואת עודה וגרם למותו של המנוח, וכי תקיפתו נעשתה רק לאחר הירי; ואולם, הממצאים הפורנזיים מוכיחים כי האירוע לא אירע כפי שתיארו אותו המתלוננים, ואף אין זה מופרך לקבוע כי האירוע התרחש בדיוק כפי שתיאר הנאשם".

טענות הצדדים

טיעוני ב"כ המבקש פורטו הן בבקשה שבכתב והן בדיון שהתקיים בפניי. לטענתה, בעניינו של המבקש מתקיימים כל תנאי הסף הנדרשים להקמתה של זכאות לפיצויים, בהתאם לסעיף 80 לחוק; וכי הפיצוי מתבקש הן משום שלא היה יסוד לאשמה, והן לנוכח התקיימותן של "נסיבות אחרות" המצדיקות זאת.

נטען כי על פי הפסיקה, ניתן להגיע למסקנה לפיה לא היה יסוד להאשמה מקום בו הייתה התרשלות בחקירה; ובענייננו, כתב האישום כנגד המבקש הוגש בשל מחדלי החקירה המהותיים של היחידה החוקרת, כאשר לו היו מתבצעות פעולות חקירה שאין בבסיסן קונספציה חקירתית שלפיה המבקש אשם, נראה שלא היה מוגש כתב האישום.

אשר לעילה השניה של נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי, נטען כי גם היא מתקיימת בעניינו של המבקש, שכן ניהול המשפט ארך זמן רב בעיקר בגין התנהלות המשיבה והיחידה החוקרת; הכרעת הדין מדברת בעד עצמה מבחינת טיב הזיכוי; ומאחר שככל שהתקדם ההליך, הלכה והתבררה חפותו של המבקש, אך גם במהלך המשפט לא סברה המשיבה שיש לצמצם את הפגיעה בחירותו והמשיכה להתנגד לשחרורו ממעצר. עוד נטען, כי במסגרת עילה זו יש לתת משקל מהותי לנסיבותיו האישיות של המבקש, ובהן: תקופת מעצרו הממושכת והתמשכות ההליכים בעניינו; הנזק הנפשי שנגרם לו בגין מעצרו וההליך המשפטי; הפגיעה בשמם הטוב של המבקש ובני משפחתו; אבדן מקום עבודתו, והפגיעה הכלכלית בו ובבני משפחתו, לרבות ההוצאות הרבות להן נדרש לשם ניהול משפטו וקבלת חוות דעת של מומחים מטעמו.

ב"כ המבקש טענה, כי זיכוי של המבקש מחמת הספק אינו נובע רק מהתרשמותו השלילית של בית המשפט מהמתלוננים, כנטען ע"י המשיבה, אלא גם ממחדלי חקירה מהותיים של היחידה החוקרת, שהביאה לזניחת קווי חקירה אחרים, באופן שפגע בהגנת המבקש. לטענתה, לו היו נעשות הבדיקות הנדרשות במהלך החקירה ועובר להגשת כתב האישום, לשם בדיקת גרסתו של המבקש, כגון בדיקת שרידי הירי ברכבו של המבקש, בדיקת נתזי הדם בזירה ובדיקת בגדיו של עודה, כתב האישום לא היה מוגש, והנזק שנגרם למבקש בגין ההליך היה נמנע. לשיטתה, קביעותיו של בית המשפט בהכרעת הדין בנוגע למחדלי החקירה נמנות תחת אותן "נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי".

לאור כל האמור עתרה ב"כ המבקש לפסוק למבקש פיצוי בגין ימי מעצרו והוצאות הגנתו. במסגרת תחשיב הנזק שהוגש בהמשך, עתרה ב"כ המבקש לפיצוי כולל בסך של **₪ 634,465** על פי הפירוט הבא:

1. בגין **ימי מעצר** ציינה כי המבקש היה עצור במשך 1,166 ימים (שלוש שנים, חודשיים ו-11 יום), ועתרה לפסוק את סכום הפיצוי המרבי הקבוע בתקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982 (להלן- תקנות הפיצויים), דהיינו סך של **₪ 486,362**.
2. בגין **שכר טרחת עורך דין** שהמבקש שילם, הוגש העתק כרססת הנהלת חשבונות של משרדה ובה פרטי

התשלומים ששולמו ע"י המבקש עבור שכר טרחה, בסך כולל של 150,000 ₪. ב"כ המבקש פירטה את הדיונים שהתקיימו בתיק העיקרי - לרבות בהליך הגישור שהתקיים בין הצדדים, בתיק המעצר ובהארכות המעצר בבית המשפט העליון; פירטה את הסכומים המרביים שנקבעו לכל דיון בתקנות הפיצויים, המסתכמים ב-73,848 ₪ בתוספת מע"מ; ועתרה לתוספת של 50% על הסכום האמור, לנוכח **"המאמץ המיוחד שהושקע בתיק הנדון לנוכח, בין היתר, התנהלות היחידה החוקרת"**, ובסך הכל עתרה לתשלום סך של 110,772 ₪ + מע"מ, דהיינו סך של **129,603 ₪**.

3. בגין **החזר הוצאות**, עתרה לתשלום ההוצאות ששילמה ההגנה ל"מכון למדע פורנזי" עבור הכנת חוות הדעת שהוגשו ומתן עדות בבית המשפט, תוך הצגת קבלות מתאימות, בסך כולל של **18,500 ₪**.

בהמשך הגישה ההגנה פסיקה שבמסגרתה נפסקו פיצויים, וביקשה ללמוד ממנה לענייננו.

ב"כ המשיבה השיבה לטענות שבבקשה בכתב ובעל פה, ועתרה לדחיית הבקשה.

ב"כ המשיבה הפנתה לפסיקה, וטענה כי על מנת לבחון האם היה יסוד לאשמה, יש לבחון את חומר הראיות שעמד בפני התביעה ערב הגשת כתב האישום, ואת הראיות שהיו צריכות להיות באופן סביר בידי התביעה; כאשר עילה זו אינה יכולה להתבסס על הליכים מאוחרים במשפט אשר חשפו ליקויים או הטילו דופי בבסיס הראיות. נטען, כי הכרעת הדין מושתתת על ממצאי מהימנות שקבע בית המשפט לגבי המתלוננים לאחר ששמע את עדותם, יחד עם הממצאים הפורנזיים ומחדלי החקירה; וכי המשיבה אינה אמורה או יכולה לצפות את האופן בו יתרשם בית המשפט ממהימנות עדיה, או את השינויים שיחולו במהלך המשפט; ומכל מקום, חומר הראיות שעמד בפני התביעה, שכלל את עדויות המתלוננים ויתר הראיות שבתיק, הקים יסוד סביר להרשעה.

אשר לעילה של "נסיבות אחרות" הפנתה ב"כ המשיבה לפסיקה הנוגעת לקריטריונים הנשקלים בבחינת עילה זו, וטענה כי המשיבה לא פעלה בזדון או בחוסר סבירות בענייניו של המבקש, שכן לאור מהות כתב האישום היה אינטרס ציבורי רב בהעמדתו לדין; מחדלי החקירה לא נעשו מתוך כוונת זדון, והחקירה נערכה על בסיס הראיות שנאספו ועדויות של עדים שהתיישבו עם הממצאים הראייתיים; ובנוסף, גרסת המבקש שוכללה והותאמה לראיות ולעדויות שנשמעו במהלך פרשת התביעה, והראיה לכך היא שגם ההגנה לא טרחה לבקש לבחון את טענתו כי הותקף על ידי עודה במהלך פרשת התביעה, אלא רק בשלהי פרשת ההגנה. עוד נטען, כי יש לדחות את טענת המבקש לפיה התמשכות ההליכים בתיק רובצת לפתחה של התביעה, שכן ההגנה היא שעתרה לדחיית מועדי הוכחות רבים במהלך ניהול ההליך, לרבות בשל אי התייצבות עדים מטעמה לדיונים. כן נטען, כי לא די בעצם ניהול המשפט כדי לחייב את המדינה בתשלום פיצויים, גם במקרה של זיכוי מוחלט, וכי מקרה של זיכוי מחמת הספק כבענייננו אינו מצדיק פיצוי, בעיקר בהתחשב בחומרת המעשים שיוחסו למבקש.

ב"כ המשיבה הוסיפה, כי במהלך ניהול ההליך התקיימו דיונים הן בבית המשפט המחוזי והן בבית המשפט העליון בנוגע למעצרו של המבקש, ובהם נדחו בקשות ההגנה להורות על שחרורו של המבקש, מה גם שרוב הארכות המעצר מעבר ל-9 חודשים ניתנו בבית המשפט העליון בהסכמת המבקש, מבלי שנטען ע"י ההגנה לכרסום בראיות המצדיק את

שחרורו, זאת גם לאחר שכבר היו בידי ההגנה הממצאים הפורנזיים שעליהם ביסס בית המשפט את זיכויו של המבקש מחמת הספק.

בתגובתה שבכתב לתחשיב הנזק שהוגש על ידי ההגנה, חזרה המשיבה על עמדתה, אך טענה כי אם בית המשפט יחליט כי יש לפסוק פיצוי למבקש, הרי שלא קיימת הצדקה לפסיקת תוספת של 50% לגבי שכ"ט עו"ד, שכן לא הוכח כי הושקע מאמץ מיוחד המצדיק תוספת זו, ואף בפסיקה אליה הפנתה ב"כ המבקש לא נפסקה תוספת שכזו. עוד נטען, כי יש לדחות את טענות המבקש בנוגע לפגיעה במצבו הנפשי ובשמו הטוב, שכן טענות אלו לא הוכחו ולא גובו באסמכתאות; וכך גם לא הוצגו ראיות בנוגע למצבו הכלכלי של המבקש עובר למעצרו וכיום.

דין והכרעה

הפן המשפטי

סעיף 80(א) לחוק, שכותרתו "הוצאות ההגנה מאוצר המדינה", קובע כדלקמן:

"משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ה - 1982 בסכום שייראה לבית המשפט...".

מהאמור עולה, כי החוק מתנה הוראה על פיצוי לנאשם, בקיומו של תנאי סף- דהיינו, שהנאשם זוכה, או שכתב האישום נגדו בוטל; ולאחריו בהתקיימות אחת משתי עילות: האחת- אם לא היה יסוד להאשמתו, והשניה- אם נתקיימו נסיבות אחרות המצדיקות זאת. מאחר שהסעיף נוקט בלשון "רשאי", נקבע לא אחת בפסיקה, כי לא די בכך שנאשם עומד בתנאי הסף ובאחת משתי העילות, וכי אין מדובר בזכות לפיצוי אוטומטי. זאת ועוד, בהתאם לסעיף 80(ב) לחוק ולתקנות הפיצויים שהותקנו מכוחו, גובה הפיצוי הוגבל לתקרות שנקבעו בתקנות הפיצויים.

על פי ההלכה הפסוקה, על בית המשפט הדין בבקשה לפי סעיף 80(א) לחוק, לאזן בין שני אינטרסים נוגדים עיקריים: מחד, הנזק שנגרם לנאשם בעקבות ההליך הפלילי שנכפה עליו; ומאידך, הגשמת האינטרס הציבורי באכיפת החוק ובהבאתם של עבריינים למשפט, והצורך לאפשר לרשויות אכיפת החוק לבצע תפקידם באופן ענייני וללא מורא. לצד שיקולים אלו, קיימים שיקולים נוספים בכל אחד מצדי המתסר, כגון הצורך בקיומם של פיקוח ובקרה על שיקול דעתם והתנהלותם הראויה של גורמי התביעה, והנחיתות המובנית של הנאשם הניצב מול מנגנוני התביעה; ומנגד שיקולי תקציב ומניעת הכבדה על הקופה הציבורית (ראו, ע"פ 5923/07 **שתיאווני נ' מדינת ישראל** (6.4.09) (להלן- עניין **שתיאווני**)).

וכך נקבע בעניין **שתיאווני**, בנוגע לאינטרס של הנאשם:

"עצם העמדתו של אדם לדין עלולה לשאת עימה פגיעה בזכויות היסוד של הפרט, ובכלל זה בכבוד האדם, בחופש העיסוק שלו, בפרטיותו, בשמו הטוב וכשהעמדה לדין כרוכה במעצר- גם בחירותו... הליך פלילי מביא עמו פעמים רבות גם פגיעה בקניינו של הנאשם, באשר הוא כרוך ברגיל בעלויות כספיות ניכרות, בין אם על שום הצורך לממן את הוצאות ההגנה המשפטית, בין אם לאור פגיעה אפשרית ביכולת ההשתכרות של הנאשם, לאורך המשפט ולפעמים גם לאחריו... במקרה שבו מזוכה הנאשם מן ההאשמות נגדו תתעורר השאלה מדוע יוגלגלו העלויות הנלוות לאינטרס הציבורי בדבר אכיפת החוק דווקא על הפרט הבודד, הנקי מאשמה, ולא על הקופה הציבורית..."

ואילו לגבי האינטרס הציבורי העומד על הכף, נקבע:

"כלל הקובע פיצוי אוטומטי כל אימת שמשפטו של נאשם מסתיים בזיכוי עלול להביא, נוכח המשאב התקציבי המוגבל, להרתעת יתר של רשויות התביעה ולרפות את ידיהן מהגשת כתבי אישום גם כשהדבר מתבקש לאור חומר הראיות... חדירת חישובים כלכליים לשיקולי ההעמדה לדין עלולה לגרום לכרסום ביכולתה של המדינה לשמר את מירקם חיי החברה וסדרי שלטון ולהגן על הערכים החיוניים לתפקודה התקין ולהתפתחותה הרצויה".

אשר לעילה הראשונה של "העדר יסוד להאשמה" -

לפי הפסיקה, המדובר בעילה מוגדרת ומתוחמת בגבולות ברורים, צרה ודווקנית ביותר, אשר הטוען לקיומה צריך להוכיח מצב קיצוני של אי סבירות בולטת בהעמדתו לדין, ולא די לעניין זה בחוסר סבירות סתם; ובמסגרתה נדרש בית המשפט לבחון האם חומר הראיות שהיה בפני התביעה ערב הגשת כתב האישום, הצדיק את העמדתו לדין של הנאשם, דהיינו, האם תובע סביר היה מגיע על בסיסו למסקנה, כי קיים סיכוי סביר להרשעה (ראו למשל, ע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל ואח'**, פד נו(3), 73 (2002) (להלן- **הלכת דבש**); רע"פ 4121/09 **שגיא נ' מדינת ישראל** (2.3.11) (להלן- **עניין שגיא**); וכן **עניין שתיאוו**).

וכך סוכם הדברים בע"פ 5097/10 **בוגנים נ' מדינת ישראל** (15.1.13) (להלן- **עניין בוגנים**):

"המבחן הנדרש לקיומה של העילה הראשונה שמכוחה ניתן "להפעיל" את סעיף 80 לחוק העונשין... הוא מבחן "התובע הסביר" ו"הסיכוי הסביר להרשעה". בהתאם לאמת מידה זו יש לבחון באופן אובייקטיבי האם לנוכח התשתית הראייתית שהיתה מונחת בפני התביעה, היה תובע סביר וזהיר מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב אישום... הקריטריון המנחה כאן הוא "סיכוי סביר להרשעה"...

הנה כי כן, על מנת להיכנס לקטגוריה של העילה הראשונה המצדיקה פיצוי והחזר הוצאות, יש צורך להוכיח כי כתב האישום הוגש מבלי שהיה לו בסיס כלשהו, או שהיסוד להאשמה היה רעוע ביותר... מדובר איפוא בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר, או אי סבירות מהותית ובולטת... בהכרעו בנושא זה -בית המשפט יתן דעתו לכלל הנסיבות, לרבות אלו הנוגעות: לחקירה, להתנהלות התביעה ולהליך המשפטי עצמו. בית המשפט יתחשב בהקשר לקיומה של העילה האמורה, גם באופן זיכוי של המבקש במשפט, לשלב בו זוכה ולהנמקות

שניתנו בהחלטות לעצור את הנאשם עד תום ההליכים נגדו ובהארכות המעצר שניתנו לגביו.
מטבע הדברים התממשות עילה זו צפוי להיות נדיר.

אשר לעילה השניה הקשורה ב"נסיבות אחרות המצדיקות זאת" -

לפי הפסיקה, מדובר בעילה עמומה במכוון, מעין "סעיף סל", שנועד להקנות לבית המשפט שיקול דעת רחב וגמישות בסוגיית הפיצויים, ומאפשר לפסוק פיצוי גם לנאשם אשר היה יסוד להאשמתו, אך בשל נסיבות וטעמים אחרים, ובעיקר משיקולי צדק, יש מקום לפצותו (ראו הלכת דבש, עניין בוגנים ועניין שגיא); כאשר מדובר בעילה "שהיא כרקמה הפתוחה שבית המשפט רשאי ליצוק לה תוכן ממקרה למקרה תוך הפעלת שיקולים פרטניים של צדק וחמלה ושיקולים כלליים של מדיניות משפטית" (ע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל (26.2.13)); אשר "בהיעדר גבולות וסייגים ברורים, שואבת העילה את כוחה משיקולים כלליים של צדק, משיקולים של מדיניות משפטית; מאפשרות גרימתו של עוול לנאשם; ומן העיקרון בדבר השבת המצב לקדמותו" (ראו עניין שתיאוו).

על אף האמור, בפסיקה נמנו שיקולים שונים היכולים לסייע בבחינת התקיימותה של עילה זו, הגם שנקבע כי אין מדובר ברשימה סגורה, וכי על בית המשפט לבחון את נסיבותיו של כל מקרה ומקרה, את משקלם של כל אחד מהשיקולים ואת האיזון הראוי ביניהם, בהתאם לנסיבות המקרה.

וכך, בע"פ 7826/96 רייש נ' מדינת ישראל, פד נא(1), 481 (1997), נמנו שיקולים שיהיה בהם כדי לסייע לבית המשפט להחליט האם מתקיימת העילה השניה, כדלקמן:

"האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום לב, או שמא הנאשם נפל קרבן לעלילת שווא או לשיקולים זרים; האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון, האם טענת אליבי של הנאשם נבדקה כנדרש והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם; האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, וכתוצאה נגרמו לו הוצאות יתירות או מעצרו התמשך מעבר לנדרש; האם המשפט התארך יתר על המידה, ללא הצדקה, בעוד הנאשם נתון במעצר, ובלי שניתן לייחס את התארכות המשפט לנאשם עצמו; האם הנאשם ניסה לשבש את מהלך החקירה או המשפט; האם התברר בדיעבד, ואף שמלכתחילה היה יסוד להאשמה, כי לא היה מקום להגיש את כתב האישום, בשל שיקולים מיוחדים הנוגעים לנאשם, לעניין הציבורי או לנסיבות אחרות; האם בית המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק, בשל העדר ראיות מספיקות או בשל פגם דיוני בניהול המשפט, או שבית המשפט קבע בצורה פסקנית כי הנאשם לא ביצע עבירה...".

ובהלכת דבש נקבע בהקשר זה:

"על דרך הכלל נחלקות נסיבות אלו לשלושה סוגים: נסיבות שעניינן הליכי-המשפט בכללם; אופי זיכוי של הנאשם; ונסיבותיו האישיות של הנאשם (נסיבות חיצוניות למשפט). במקרים מתאימים ראוי גם לשלול או להפחית פיצוי או שיפוי, למשל: נאשם שהביא על עצמו, במעשים או

בהתבטאויות, את כתב-האישום שהוגש נגדו כגון בהטעיית רשויות החקירה; נאשם שנמנע מתגובה על האשמות שהוטחו בו בחקירה וכיו"ב".

שאלת זכאותו של המבקש לפיצויים

אין חולק כי המבקש, לאחר שזוכה בהכרעת דין מפורטת, עומד בתנאי הסף הקבוע בסעיף 80 לחוק. מכאן, יש לבחון האם בנוסף הוא עומד באחת העילות החלופיות שפורטו לעיל, והאם קיימת הצדקה להטיל על המדינה לשלם לו פיצויים והוצאות הגנה.

לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים, עיינתי בטיעוניהם בכתב, בהכרעת הדין ובחומר החקירה שעמד בפני המשיבה בעת הגשת כתב האישום, לא מצאתי כי קמה למבקש העילה הראשונה הקבועה בסעיף 80(א) לחוק, דהיינו שלא היה יסוד להאשמתו.

חומר החקירה שעמד בפני המשיבה, ושעל בסיסו הוחלט להגיש את כתב האישום כנגד המבקש כלל את עדויות המתלונן ועודה, שכבר באמרותיהם הראשונות סיפרו כי ברקע לאירוע עמד הסכסוך עם חאלד שבמהלכו איים עליהם, ותיארו כי בעת שהמבקש הגיע לשיג והם יצאו לקבל את פניו, הוא ירה לעברם ופגע בהם ובמנוח, ואז ניסה להמלט מהמקום ברכבו ומשלא הצליח, ברח רגלית מהמקום; והם חזרו על הדברים גם בשחזורים ובעימותים שנערכו עם המבקש. עדויות אלו נתמכו בעדויותיהם של בני משפחה נוספים; בהמצאותו של רכבו של המבקש ליד השיג; בתעודות רפואיות וחוות דעת של המכון לרפואה משפטית לגבי פציעות הירי שנגרמו למנוח ולמתלוננים; ובהמצאות שרידי ירי על ידיו ושיערו של המבקש. לכל האמור יש להוסיף את העובדה שהמבקש ניסה תחילה להרחיק עצמו מהאירוע, בהודעתו הראשונה שיקר וסיפר שפציעתו נגרמה מנפילה מסוס, ובהודעתו השניה שמר על זכות השתיקה; כאשר רק בהודעתו השלישית, שלושה ימים לאחר האירוע, מסר לראשונה את גרסתו לגבי האירוע, וטען שהוא זה שהותקף ע"י המתלוננים ובני משפחתם.

אמנם בתום שמיעת הראיות המבקש זוכה, אך מכך לא ניתן להסיק בדיעבד כי לא היה בסיס להעמדתו לדין או כי היסוד להאשמתו היה רעוע, ולא ניתן לומר כי "התובע הסביר" לא היה מגיש נגדו כתב אישום; ועל אחת כמה וכמה לא ניתן לומר כי מדובר במצב קיצוני של אי סבירות בולטת בהעמדתו לדין, זדון, חוסר תום לב או רשלנות חמורה. חומר החקירה שפורט לעיל מבסס לכאורה את אשמתו של המבקש, ומגלה סיכוי סביר להרשעה. עיון בתיק המעצר מעלה אף הוא, כי בית המשפט שעיון בחומר הראיות קבע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת העבירות שיוחסו למבקש, ודחה את טענות המבקש לקשיים בראיות (ראו החלטה מיום 5.9.17); על החלטה זו לא הוגש ערר, ולאחר הגשת תסקיר מעצר שנמנע מהמלצה, ב"כ המבקש אף הסכימה למעצר עד תום ההליכים.

הכרעת הדין התבססה בין היתר על התרשמות מ"קשיים לא מבוטלים, סתירות ותמיהות" בעדויות המתלוננים ועדי הראיה, וכפי שצינה ב"כ המשיבה בצדק, המשיבה לא יכולה היתה לצפות בעת הגשת כתב האישום כיצד יעריך בית המשפט את מהימנות עדיה, זאת גם אם חלק מהסתירות עלו כבר מחומר החקירה הראשוני. בהקשר זה ראוי להפנות לדברי בית המשפט העליון בעניין **שתיאוי**:

"נכון הוא כי הצטברות סתירות, תהיות, אי דיוקים ונסיבות אחרות, עשויה, כשם שאירע בענייננו, לעורר ספק סביר בדבר אשמתו של נאשם במיוחס לו בשלב המשפט, אך בכך אין כדי ללמד בהכרח על כך שלא היו בנמצא ראיות לכאורה להאשמתו של המערער מלכתחילה. אכן, אין דינן של הראיות הגולמיות בשלב ההחלטה על הגשת כתב אישום, כדינן של ראיות לאחר שעברו את המסננת המשפטית ואת כור ההיתוך של שלב הדיון. התובע נדרש בשלב הטרם משפטי להעריך סיכויים וסיכונים על בסיס החומר שלפניו בטרם זה עבר את משוכות החקירה הנגדית, הראיות שכנגד ושיקול הדעת השיפוטי. לצד זה יש לזכור, כי קביעות ומסקנות הנוגעות לחומר ראיות נסמכות במובהק על הערכה עובדתית ומשפטית ומעצם טיבן תיתכנה לגביהן עמדות והערכות שונות".

אשר לטענה כי מחדלי החקירה השפיעו על הגשת כתב האישום, וכי לו היו מתבצעות פעולות החקירה הנדרשות לא היה מוגש כתב האישום, הרי שבהכרעת הדין התייחסתי למחדלי החקירה שהתגלו בתיק (ראו הפירוט בעמ' 83 להכרעת הדין), ובראשם העדר נטילת דגימת דנ"א מהמבקש והעדר בדיקה של בגדי המתלוננים כדי לבדוק את כתמי הדם שעליהם (הפעולה שבסופו של דבר בוצעה ע"י ההגנה, ולמעשה היתה הראיה שהכריעה את הכף והביאה ליזיכו מחמת הספק). עם זאת, ולמרות החשיבות של אותם ממצאים חדשים שהתגלו במהלך ניהול התיק, לא ניתן לומר שמדובר בפעולות כה בולטות וזועקות לשמיים, אשר תובע סביר היה נמנע מהגשת כתב אישום בהעדרן. ראוי לציין בהקשר זה, כי גם מהתנהלות ההגנה ניתן ללמוד כי אין מדובר במחדלים בולטים, וכי גם ההגנה לא הבחינה בהם בסמוך להגשת כתב האישום; שכן בדיון שהתקיים בהליך המעצר ביום 30.8.17, בעת הטיעון לראיות לכאורה, טענה ב"כ המבקש לגבי פעולות חקירה שיש לבצע (בדיקות בליסטיות וט"א לקליעים ותרמילים בזירה ובדיקת מרחקי ירי), אך לא הזכירה את העובדה שלא נבדקו בגדי המתלוננים ושלא נדגם הדנ"א של המבקש. יתרה מכך, גם בתחילת פרשת ההגנה, לא הוזכרו מחדלים אלו, ורק בשלבים מאוחרים יחסית (אחרי שב"כ המבקש הודיעה שנותרו שני עדי הגנה שזומנו ולא התייצבו, ואף נערך ביקור בזירת האירוע) התבקשו דחיות לקבלת חוות דעת פורנזיות שבתחילה התמקדו רק בנושא מרחקי הירי, בהמשך דובר על בדיקת בגדי המבקש, ורק בשלב מאוחר יותר התבקשה בדיקת כתמי הדם על בגדיו של עודה.

זאת ועוד, ההגנה כאמור לא הגישה ערר על ההחלטה בדבר קיומן של ראיות לכאורה להוכחת העבירות המיוחסות למבקש, ואף הסכימה להארכת מעצרו עד תום ההליכים; וגם בבקשות הרבות שהוגשו להארכת מעצרו של המבקש מעבר ל-9 חודשים בבית המשפט העליון, לא הועלתה כל טענה לגבי הראיות, זאת גם לאחר שהתגלו המחדלים האמורים במהלך ניהול המשפט ולאחר שניתנו חוות הדעת מטעם ההגנה.

מכל האמור, יש לדחות את הטענה כי לא היה יסוד להאשמת המבקש.

אשר לטענה שקיימות "נסיבות אחרות המצדיקות" תשלום פיצוי והוצאות הגנה למבקש, הרי שכאמור לפי הפסיקה, בשלב זה יש לבחון את הנסיבות הקשורות בניהול המשפט, ובין היתר את התנהלות רשויות החקירה והתביעה - למשל האם החקירה נוהלה באופן ראוי, או האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, תוך גרימת הוצאות יתרות או הארכת מעצרו מעבר לנדרש; אופי הזיכוי של המבקש, דהיינו האם מדובר בזיכוי מלא או מחמת הספק, האם בשל פגם דיוני או בשל העדר ראיות מספיקות; וכן שיקולי צדק, לרבות נסיבותיו האישיות של הנאשם.

בענייננו, אני סבורה כי על אף שהחלטה להגיש כתב אישום נגד המבקש היתה סבירה והיה יסוד להאשמתו, הרי שלא ניתן להתעלם ממחדלי החקירה שהתקיימו בתיק, חלקם מהותיים (כמו אי נטילת דגימת דנ"א מהמבקש ואי בדיקת כתמי הדם בזירה או על בגדי המתלוננים והמנוח). גם אם מחדלים אלו לא צפו ועלו מראש, אלא התעוררו רק בשלבים מאוחרים של פרשת ההגנה, הרי שיש להם משקל רב בהכרעה בדבר זכאותו של המבקש לפיצוי; הן משום התנהלות היחידה החוקרת שנמנעה מביצוע פעולות חקירה שונות, בעיקר אלו הקשורות בבירור גרסת המבקש, והן משום התנהלות התביעה במהלך ניהול המשפט. לטעמי, היה על המשיבה לבחון עצמה במספר נקודות זמן במהלך ניהול המשפט, ולבחון את עמדתה בנוגע להמשך ניהול ההליכים כנגד המבקש, או לכל הפחות בנוגע להמשך מעצרו, זאת בעיקר לאחר שקיבלה את חוות הדעת של מומחית ההגנה ד"ר ענת סמואל (נ/19) בנוגע למציאת פרופיל הדנ"א של המבקש על כתמי התזת דם בבגדיו של עודה; חוות דעת שכאמור נבדקה גם ע"י המכון לרפואה משפטית, ובסופו של דבר הוגשה בהסכמה.

בהערת אגב אציין, כי מסיבה שאינה ברורה, סברה ב"כ המשיבה בטעות כי הבגדים שנבדקו ע"י מומחית ההגנה היו בגדי המנוח ולא בגדיו של עודה, למרות שהבגדים שנשלחו לבדיקה הם הבגדים שהוציאה ב"כ המשיבה עצמה ממשרד המוצגים, לאחר שחיפשה את בגדיו של עודה ואף שוחחה עם עודה לגבי תיאור הבגדים שלבש (הדברים מפורטים בפרוטרוט בעמ' 80-81 להכרעת הדין). הטעות האמורה אף עלתה ויושבה במהלך הדיונים בתיק, ובכל מקרה אין בה כדי לשנות מחשיבות הממצא של דמו של הנאשם על בגדי המתלוננים, שצריך היה להדליק נורת אזהרה אצל המשיבה.

כפי שנקבע בהכרעת הדין, חשיבותה של חוות הדעת האמורה היתה מכרעת, שכן **"היא ראייה ניצחת לכך שהיה מגע בין הנאשם לבין עודה ושעודה היה אחד מהאנשים שהכו את הנאשם (ולכן כתמי ההתזה), ראייה ניצחת לכך שעודה שיקר לפחות בחלק מעדותו, והיא מהווה חיזוק משמעותי לגרסת הנאשם בנוגע לאופן קרות האירוע"** (עמ' 81 להכרעת הדין). בהקשר זה יצוין, כי למרות שהמבקש מסר בחקירותיו הראשונות גרסה שקרית ומרחיקה בנוגע לאירוע, הרי שכבר שלושה ימים לאחר מעצרו טען כי הותקף ע"י המתלוננים ומאז עמד על גרסתו באופן עקבי; וכי המתלוננים עמדו על כך שהם לא השתתפו בתקיפתו של המבקש (ועודה אף הכחיש לחלוטין תקיפה שכזו).

לטעמי, בשלב שבו התגלו מחדלי החקירה הקשורים בבדיקת כתמי הדם ובדגימת הדנ"א של המבקש, ולכל המאוחר בשלב שבו הובאה חוות הדעת של ההגנה לעיון המשיבה בדצמבר 2019, היתה המשיבה אמורה להבין כי קיימת בעייתיות בראיות ובעדויות המתלוננים, ולבחון בצורה מדוקדקת ובנפש חפצה את טענות המבקש בנוגע לאופן קרות האירוע.

כאמור, בסמוך להתרחשויות אלו ערכה המשיבה בדיקה מחודשת של האישום כנגד חאלד, ובדיון שהתקיים ביום 13.2.20 (אותו דיון שבו הוגשו בהסכמה חוות הדעת של ההגנה וחוות הדעת של המכון לרפואה משפטית שאישורו אותה) ביקשה ב"כ המשיבה לחזור בה מכתב האישום לגביו, מאחר שמתוך העדויות שנשמעו קם ספק בדבר מעורבותו בפיוני המבקש מזירת האירוע. כפי שצוין בהכרעת הדין, המתלוננים עמדו על כך שחאלד נכח בקרבת מקום בעת הירי ומילט את המבקש מהמקום, כך שהקושי בעדויות המתלוננים בעניין זה והספק שנוצר בלבה של ב"כ המשיבה לגבי מעורבותו באירוע, צריכים גם הם היו להדליק נורת אזהרה אצל המשיבה בנוגע למהימנות המתלוננים בכללותה (ראו בהכרעת הדין עמ' 68 ש' 18-30, ועמ' 77 ש' 13-24).

למרות האמור, המשיבה נמנעה מלבחון את המשך ניהול ההליכים כנגד המבקש, או למצער את שחרורו ממעצר, והמבקש נותר עצור תקופה ארוכה נוספת עד להכרעת הדין המזכה. התנהלות זו, יחד עם מחדלי היחידה החוקרת בעת חקירת התיק, מצדיקים פסיקת פיצוי למבקש מהעילה של "נסיבות אחרות" המצדיקות זאת; זאת על אף שהמבקש זוכה מחמת הספק בלבד ואין מדובר בזיכוי מלא.

בהקשר זה יצוין, כי נקבע בפסיקה שזיכוי מחמת הספק אינו שולל בהכרח פיצויים, הגם שאופי הזיכוי משמש שיקול חשוב כנגד מתן הפיצוי (ע"פ 700/00 טוויל נ' מדינת ישראל, נ(4) 450 (2002) (להלן- ענין טוויל)).

נסיבה רלוונטית נוספת בגדר עילה זו, היא עינוי הדין שנגרם למבקש נוכח התמשכות מעצרו, ובענייננו הוא שהה במעצר כשלוש שנים וחודשיים (מיום 26.6.17 ועד 7.9.20). בהקשר זה קבע בית המשפט העליון, כי התמשכות ההליכים והתארכות המעצר מהווים גם הם שיקול שיש לבחון בעת בחינת הזכאות לפיצוי בשל "נסיבות אחרות". וכך נקבע בע"פ 5140/05 זגורי נ' מדינת ישראל (24.6.07) (להלן- ענין זגורי):

"בתוך הקטגוריה הנוגעת לנסיבותיו האישיות של הנאשם יש מקום כמובן להביא בחשבון אף את הסבל החריג ועינוי הדין החמור שהיו מנת חלקו של נאשם, בשל התמשכות ההליכים המשפטיים...

במקום אחר עמדה כבוד הנשיאה ד' ביניש על כך שהשיקול בדבר התמשכות ההליכים המשפטיים כאשר הנאשם מצוי מאחורי סורג ובריא הינו שיקול ראוי ולגיטימי, העומד באופן עצמאי על שתי רגליו, ולכן יש להעניק לו משקל בעת בחינת "הנסיבות האחרות" לפי סעיף 80 לחוק. וכלשונה: 'אכן, כאשר נאשם שהה במעצר פרק זמן ממושך עד לזיכוי, במיוחד כאשר התמשכות המעצר וההליכים המשפטיים לא נבעה מהאופן בו התנהלו הנאשם או באי-כוחו, מצדיקים הפגיעה הממושכת בחירותו ועינוי הדין שנגרם לו את פיצויו. התארכות ההליכים המשפטיים כאשר הנאשם מצוי במעצר עשויה אפוא, לעיתים, להוות נסיבה עצמאית לתמיכה בפיצויו של נאשם על-פי סעיף 80 לחוק העונשין'...

הכרה זו בנסיבה הנוגעת למשך תקופת המאסר של נאשם שזוכה, כנסיבה עצמאית שיש מקום להביאה בחשבון כבר בשלב בו נבחנות הנסיבות האחרות הנוגעות לטיב הזיכוי ונסיבותיו, נובעת אף מעיגון מעמדה החוקתי של הזכות הבסיסית לחירות ולכבוד עם חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו... כאן אף המקום לציין, כי בעת בחינת "הנסיבות האחרות" שומה על בית המשפט ליתן דעתו אף לשיקולים כלליים של מידת צדק ורחמים, אשר בגדרם ממילא יובאו בחשבון מידת הסבל ועינוי הדין שנגרמו לנאשם בשל התמשכות ההליכים..."

(ראו גם ע"פ 6721/01 אחמד עזאם נ' פרקליטות המדינה, נ(3) 73 (2003) (להלן- ענין עזאם); וע"פ 7115/04 בן ברוך נ' מדינת ישראל (2.5.07) (להלן- ענין בן ברוך)).

אל מול משקלן של נסיבות אלה, עומדים לחובת המבקש שקריו במשטרה בשלבים הראשונים של החקירה, כאשר ניסה להרחיק עצמו כליל מהאירוע או שמר על זכות השתיקה, הגם שכאמור, כבר לאחר שלושה ימים העלה המבקש את גרסתו והפסיק לשמור על זכות השתיקה. בנוסף, יש לציין כי התמשכותו החריגה של ההליך לא התרחשה אך בשל מחדלי החקירה והצורך של ההגנה להביא ראיות כדי למלא את החלל שיצרה התנהלות היחידה החוקרת; שכן חלק

נכבד מדיוני ההוכחות שנקבעו בתיק נדחו מטעמים הקשורים בהגנה, וכפי שצוין לעיל, עניין מחדלי החקירה והצורך בביצוע בדיקות מטעם ההגנה עלה בשלבים מאוחרים יחסית של המשפט. זאת ועוד, כפי שצוין לעיל, ההגנה הסכימה למרבית הארכות המעצר של המבקש, ולא העלתה את הטענות בדבר מחדלי החקירה גם לאחר שהיו בידיה מלוא חוות הדעת, חודשים ארוכים לפני זיכוי ושחרורו של המבקש.

בפסיקה נקבע, כי גם התנהגותו של נאשם במהלך החקירה או ההליך המשפטי רלוונטית לעניין שאלת הפיצוי, וכדי להקים זכאות לפיצוי עליו להראות, בין היתר, כי **"התנהגותו שלו לא גרמה למצב שאליו נקלע בחקירתו או במשפטו ולא תרמה לו"**; כאשר שיקול זה יישקל הן בנוגע לעצם פסיקת פיצויים והוצאות הגנה והן בנוגע לגובהם (ראו ענין טוויל וכן ענין דבש).

לאור מכלול השיקולים שפורטו לעיל, ומבלי שהתעלמתי מהאינטרס הציבורי הקשור בשמירה על הקופה הציבורית ובצורך לאפשר לרשויות אכיפת החוק לבצע תפקידם ללא מורא; אני סבורה כי בנסיבות מקרה זה, גוברים האינטרסים הקשורים במבקש ובנזק שנגרם לו, והצורך בפיקוח ובקרה על התנהלותם הראויה של גורמי החקירה והתביעה; ועל כן אני קובעת, כי יש מקום להטיל על המדינה תשלום פיצוי והוצאות הגנה למבקש. עם זאת, לאור מכלול השיקולים לכאן ולכאן כמפורט לעיל, יש מקום לפסוק פיצוי חלקי בלבד.

גובה הפיצויים והחזר ההוצאות שיש לפסוק למבקש

כאמור, על פי סעיף 80(א) לחוק, ניתן להטיל על המדינה תשלום **"הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו"** של נאשם. הסעיף מסמך את בית המשפט לפסוק פיצויים והוצאות בסכום שנראה לו, בעוד שתקנות הפיצויים הגבילו אך את הסכומים המרביים שניתן לפסוק. כפי שנקבע בפסיקה, שקלול מכלול הנסיבות המצדיקות פיצוי יכול שתביא את בית המשפט לפסיקת פיצוי חלקי בלבד (ראו למשל ענין עזאם וענין דבש).

לענין פיצוי על ימי מעצר או מאסר, נקבע בסעיף 8 לתקנות הפיצויים, כדלקמן:

"(א) סכום הפיצוי המרבי בעד יום מעצר או מאסר הוא החלק ה-25 של השכר החדשי הממוצע במשק ביום מתן החלטת בית המשפט לענין הפיצוי, כפי שקבע שר העבודה והרווחה בהודעה לפי סעיף 198א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968.
(ב) סכום הפיצוי המרבי בעד חלקי יום מעצר או מאסר יחושב כחלק היחסי של הפיצוי המגיע לפי תקנת משנה (א)."

לענין הוצאות ההגנה, נקבע בסעיף 9 לתקנות הפיצויים:

"(א) הסכום המרבי לתשלום הוצאות הגנתו של עצור או של נאשם לפי סעיף 32(א) לחוק סדר הדין הפלילי או לפי סעיף 80 לחוק העונשין, יהיה כמפורט בתוספת.
(ב) נוכח בית המשפט שבנסיבות הענין מן הצדק לקבוע לעצור או לנאשם תשלום הוצאות בעד שכר טרחת עורך דין גבוה מזה שנקבע בפריט המתאים בתוספת, רשאי הוא לקבוע סכום גבוה

**יותר בשיעור שלא יעלה על חמישים אחוזים מהסכום הקבוע באותו פריט.
(ג) פסק בית המשפט שכר טרחת עורך דין לפי תקנה זו ייוסף לסכום שנפסק כאמור סכום
השווה למס ערך מוסף החל עליו, ודינו של סכום שהוסף כאמור כדין שכר הטרחה שנפסק".**

בתוספת לתקנות הפיצויים נקבע לגבי תשלום הוצאות ההגנה, כי החזר עבור הוצאות בפועל, יבוצע "כפי שהכיר בהן
בית המשפט או הרשם לפי קבלות"; ובנוגע לשכר טרחת עורך דין נקבעו סכומים מרביים על פי בית המשפט וטיב
הישיבה שהתקיימה.

בעניינו, הגישה ב"כ המבקש תחשיב נזק, אשר על פרטיו כמעט לא היתה מחלוקת, פרט לסוגיית התוספת של 50%
עבור תשלום שכר הטרחה, בשל "**המאמץ המיוחד שהושקע בתיק זה**"; ועתרה לשלם למבקש סך כולל של
634,465 ₪.

כפי שצינתי לעיל, לאחר שקילת כלל הנסיבות הרלוונטיות במסגרת "הנסיבות האחרות" המצדיקות פיצוי, מצאתי כי אין
מקום לפסוק לטובת המבקש פיצוי מלא, אלא פיצוי חלקי בלבד.

גם עיון בפסיקה אליה הפנתה ב"כ המבקש בהודעתה מיום 22.6.21 מלמד, כי יש מקום לפסוק בעניינו פיצוי חלקי
בלבד (כאשר ברוב פסקי הדין שצורפו נפסק פיצוי חלקי בלבד, פרט לאחד שבו דובר בזיכוי מלא). ויוער עוד, כי בחלק
מפסקי הדין שצורפו דובר בפסיקת פיצוי חלקי בנוגע לתקופת המעצר בלבד, מבלי להורות על החזר הוצאות ההגנה;
וכי ההגנה לא הפנתה ולו לפסק דין אחד שבו נפסק שיעור מוגדל של הוצאות ההגנה.

אבחן להלן את הפסיקה הרלוונטית בלבד, שבה דובר בזיכוי מחמת הספק (ולא זיכוי מלא או חזרה מכתב האישום),
ובנסיבות שיש להן דמיון מסוים לעניינו, תוך בחינת הקריטריונים שנשקלו במסגרתה לצורך קביעת הפיצוי:

- בע"פ 7770/10 **טורי ואח' נ' מדינת ישראל** (20.9.11) בית המשפט העליון פסק למערערים פיצוי בשיעור של
50% מגובה הפיצוי על ימי המעצר (ללא הוצאות הגנה), לאחר שבית המשפט המחוזי דחה את בקשתם
לפיצוי, הגם שנקבע כי אין מדובר במקרה מובהק לפיצוי. במקרה זה נשקלו מחדלי החקירה בתיק; העובדה
שלאחר שהגיעו ממצאי דנ"א המחזקים את גרסת המערערים, המדינה לא שקלה את שחרורם ממעצר; והעובדה
שהתמשכות ההליכים לא היתה באשמתם; ובשונה מבעניינו, נקבע כי גרסת המערערים היתה עקבית מהרגע
הראשון, והותירה רושם מהימן יותר מגרסתם של עדי התביעה שנמצאה תמוהה ולא עקבית.

- בע"פ 6621/01 **בדליאן נ' מדינת ישראל**, נו(5) 870 (2002) נפסקו לטובת המערער **פיצויים והוצאות הגנה
בשיעור של 50%**, כאשר נקבע כי על אף שזיכויו כונה "זיכוי מחמת הספק", הרי שהוא קרוב מאד ל"זיכוי
מוחלט", שכן בית המשפט רחש אמון מלא לעדות המערער ועדי ההגנה.

- בע"פ 5140/05 **זגורי נ' מדינת ישראל** (נבו 24.06.2007), נפסקו לטובת המערער פיצויים בשיעור של **25%
מגובה הפיצוי על ימי המעצר והוצאות הגנה חלקיות**, על אף התנהגותו בחקירה, והמצאת אליבי שקרי;
כאשר הנימוק העיקרי לפסיקת הפיצוי היה "אורכה החרוג" של תקופת מעצרו של המערער, כחמש שנים.

- בעניין **בן ברוך** נדחה ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי לפסוק לו פיצוי בשיעור **40% מגובה הפיצוי על ימי המעצר** (והוחלט שלא לפסוק לו הוצאות הגנה). נדחתה טענת המערער כי מחדלי החקירה מנעו את בירור האמת לפני הגשת כתב האישום, זאת נוכח שתיקתו והעדר שיתוף הפעולה שלו בחקירה; ונקבע כי זכאותו לפיצוי נובעת מהתמשכות מעצרו, העובדה שהתמשכות ההליך לא נבעה מהתנהלותו אלא בעיקר בשל הלכת קינזי, והעובדה שהוא נישא כעצור.

בענייננו, בעת הקביעה כי יש לפסוק פיצוי חלקי בלבד הבאתי בחשבון מחד, את הבעייתיות שעלתה מהתנהלות היחידה החוקרת, ובעיקר מחדלי החקירה שפורטו בהכרעת הדין; את העובדה שגם לאחר שבעייתיות זו הוצפה, ולאחר שהוגשה חוות הדעת מטעם ההגנה (נ/19), המשיבה לא שקלה מחדש את עמדתה, כפי שעשתה בעניינו של חאלד; ואת התקופה הארוכה בה שהה המבקש במעצר. מאידך, שקלתי את העובדה שכתב האישום הוגש כראוי, לאחר שקילת מכלול הראיות ובעיקר עדויות המתלוננים שנתמכו בראיות פורנזיות (לרבות שרידי ירי על גופו של המבקש); את העובדה שהמבקש זוכה מחמת הספק בלבד, ולא רק זאת, אלא שנקבע בהכרעת הדין כי **"בהחלט יתכן שהנאשם הוא זה שירה ופצע את המתלונן ואת עודה וגרם למוותו של המנוח, וכי תקיפתו נעשתה רק לאחר הירי"** (עמ' 85); את התנהלותו של המבקש בשלבים הראשונים של החקירה, ואת תרומתה של ההגנה להתמשכות החריגה של ההליך והתמשכות מעצרו של המבקש.

בשקלול כל הנתונים נראה, כי לו היתה המשיבה בוחנת את טענות המבקש מהשלב שבו העלתה ההגנה לראשונה את הטענות בדבר מחדל החקירה של אי בדיקת המצאות דמו של המבקש על בגדי המתלוננים (בערך במאי 2019); ולו היתה בוחנת את חוות הדעת מטעם ההגנה בעת שהוגשה לעיונה (דצמבר 2019), ואת השלכותיה, ומחליטה לחזור בה מכתב האישום או מסכימה לשחרורו של המבקש בתנאים; הרי שלא היה מקום לפסוק פיצוי למבקש. מאחר שהדברים לא נעשו, והמשיבה המשיכה בניהול ההליך ואף חזרה בה מהסכמתה לביצוע הבדיקות החסרות ע"י המדינה, ובכך התמשך מעצרו של המבקש תקופה ארוכה נוספת, יש מקום לפיצוי שיבטא זאת.

נוכח האמור, אני סבורה כי יש להעמיד את שיעור הפיצוי על ימי מעצרו של המבקש ואת הוצאות ההגנה של המבקש על 30% מהתעריף הקבוע בתקנות הפיצויים; ולא מצאתי בנסיבות העניין מקום להורות על פסיקת תוספת לשכר הטרחה המרבי הקבוע בתקנות.

משכך אני קובעת כי יש לשלם למבקש את הסכומים הבאים:

כפיצוי בגין ימי מעצרו - לפי תחשיב הנזק שערכה ב"כ המבקש, שכאמור על פרטיו לא היתה מחלוקת, היא עתרה לשלם לו סך של 486,362 ₪ (1,166 ימים כפול 417.12 ₪ שהוא החלק ה-25 של השכר הממוצע במשק כיום). לאור החלטתי דלעיל, יש לשלם למבקש 30% מסכום זה, דהיינו **סך של 145,908 ₪**.

החזר הוצאות הגנה - לפי תחשיב הנזק שערכה ב"כ המבקש, הכולל פירוט של כלל הדיונים שהתקיימו בתיק, על פי התעריף המרבי הקבוע בתקנות הפיצויים, שכר הטרחה עומד על סכום של 86,402 ₪ כולל מע"מ (שהוא סכום פחות מזה שהמבקש שילם בפועל לעורכי דינו). בנוסף, צירף המבקש קבלות בדבר תשלום סך כולל של 18,500 ₪ עבור

הכנת חוות דעת מומחה ומתן עדות בבית המשפט. לאור החלטתי דלעיל, יש לשלם למבקש 30% מכלל הוצאותיו, דהיינו סך של 31,470 ₪.

לסיכום, אני מורה כי המדינה תשלם למבקש פיצוי בגין ימי מעצרו והוצאות הגנתו, בסך כולל של 177,378 ₪, וזאת בתוך 90 יום מיום קבלת ההחלטה במשרדי המשיבה.

המזכירות תעביר העתק ההחלטה לב"כ הצדדים.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום.

ניתנה היום, י"ז חשוון תשפ"ב, 23 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

גילת שלו, שופטת